

Йолкіна Анна Геннадіївна
студентка групи М-ЮД-623
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СВІТО- ГЛЯДУ ЮРИСТА

В сучасному світі професія юриста стала доволі популярною. Це відбувається через те, що юрист в свідомості багатьох – людина освічена, вихована, розумна, всебічно розвинена тощо. І зазвичай так воно і є, адже для того, щоб досягнути успіху в даній сфері професійної діяльності, необхідно не лише добре знати закон та орієнтуватися в нормативно-правових актах, а й мати знання з багатьох фундаментальних та прикладних наук. Особливого значення набувають не лише соціальні науки, такі як право, історія, соціологія, політологія та інші, а й гуманітарні – філософія, психологія тощо. Саме на цьому зламі виникає така наука як філософія права, що на нашу думку відіграє велике значення в формуванні світогляду юриста.

Дане питання було висвітлено багатьма видатними філософами, мислителями, науковцями, такими як Платон, Аристотель, Цицерон, Вольтер, Гіпократ, Юстиніан. Надалі розглядом питання, щодо становлення особи юриста як багатогранної особистості, в своїх працях доторкались такі дослідники, як М. Вебер, В. Вернадський, Л. Виготський, Г. Гегель, Ж. Еллюль І. Кант, Я. Корчак, А. Макаренко, А. Маслоу, Г. Харріс. Проблематикою філософії права в житті юриста займалися такі сучасні науковці: В. Бачинин, М. Костицький, С. Максимов, О. Марченко, Ю. Меліхова, А. Романова, А. Святоцкий, В. Шишко.

Актуальність даного питання полягає у застосуванні філософсько-правової категорії в період формування світогляду майбутнього юриста та в його подальшій професійній діяльності. Той відбиток, який лишає по собі в свідомості юриста філософія права, має вплив на подальше світосприйняття, саморозвиток та усвідомлення навколишнього оточення.

Хочемо погодитись з думкою Меліхової Ю.А., яка зазначає, що сучасні реалії потребують становлення юриста нового типу – професіонала з гуманістичним характером спрямованості світогляду, здатного до постійного самовдосконалення, оскільки очевидною є залежність ефективності правової системи від рівня морального і професійного розвитку юриста [3, с.1].

Тобто у сфері юриспруденції цілком закономірним є зосередження уваги

на проблемах особистості юриста у всій її повноті, що, власне, є результатом висунення на передній план феномену персоноцентризму. Назріла потреба осмислення людини як відкритої, багатовимірної, автономної істоти, що здатна до саморозвитку, у такому ж (здатному до саморозвитку) світі. Розуміння людини стає екзистенційним: вона є особливим життєвим світом у множинному бутті, усвідомлює себе його невід'ємною частиною [4, с.194]. Дане усвідомлення стає неможливим без розуміння філософії, тобто тієї науки яка породжує усі базисні поняття похідної від неї гілки – філософії права.

У контексті розгляду питання впливу філософії права на формування світогляду юриста, ми вважаємо доречним буде визначення цих двох понять окремо одне від одного. Тож, філософія – це теоретична форма світогляду наближена за своїми методами пізнання та способами побудови знань як теорії, до такої сфери культури як наука. Так як філософія має власний предмет дослідження, відкриває та використовує власні закони, застосовує визначений понятійний апарат та має методи дослідження явищ і процесів дійсності, за допомогою яких виробляє систему знань про буття, про людину, про суспільство, вивчає основні філософські категорії тощо. В свою чергу право – це система загальнообов'язкових, формально визначених, санкціонованих та гарантованих державою правил загальнолюдської поведінки, що спрямовані на врегулювання суспільних відносини в будь-якій сфері життєдіяльності окремих індивідів та суспільства в цілому. Саме на етапі формування світогляду юриста виникає необхідність об'єднання цих двох наук у єдину галузь знань та створення нової науки філософії права. Яка вивчає спільні для цих двох наук поняття в більш глибокому сенсі їх розуміння, становлення та усвідомлення. А також за допомогою першої вивчає основні поняття та категорії другої.

Філософія права – це наука, яка впливає на поглиблене формування свідомості юриста. Відтак її актуальність в науковому світі є доволі високою. Вчені по різному трактують поняття філософії права. На думку Марченко О.В., філософія права – це самостійна галузь дослідження на стику філософського та юридичного знання, що передбачає вивчення сутності та смислу права, його цінності та значення у житті людини та суспільства [2, с.9]. В.В. Шишко зазначає, що філософія права – це самостійна наукова дисципліна, яка має власний предмет досліджень. У силу специфіки предмета дослідження, вона охоплює «прикордонну» сферу між філософією та юриспруденцією, використовуючи методологію першої при дослідженні останньої [5, с.46]. Костицький М.В. визначає філософію права як самостійну науку, що відповідає тим вимогам, які стоять перед будь-якою наукою. Вона виступає формою знань про право в культурі, є системою понять про правові явища, закономірності, виникнення і розвитку права, зв'язок його проявів із людським суспільством, має на меті пізнання з допомогою певних методів суті і проявів права. Філософія права є найвищим ступенем осмислення права, при якому виявляються історія становлення права, поняття права, його внутрішня

логіка, визначення того, чим є право в житті людства, конкретного народу, прояв права в людському бутті [1, с.18]. Вище зазначенні визначення філософії права мають як схожі так і відмінні риси, хтось трактує дане поняття вузько, хтось більш ширше, але в підсумку всі вони мають тотожне значення. Тож, філософія права – це теоретичне знання, яке сформувалось завдяки взаємодії двох наук філософії та права. Вона має свою внутрішню будову, власний предмет дослідження, методи, функції та особливості. Перебуває в тісному зв'язку з такими філософськими напрямками як гносеологія, онтологія, аксіологія, етика тощо. В праві пов'язана з такими напрямками як теорія держави та права, соціологія права, історія вчень про державу та право тощо.

Об'єктом дослідження філософії права є уся правова реальність, «світу» права у його все загальності і цілісності й, у першу чергу, смислове наповнення права. Що ж до предмету, то навряд чи його визначення буде таким однозначним. Найбільш поширеною є думка, що предметом філософії права є сутнісні позаюрідичні основи права – пізнавальні, ціннісні, соціальні, антропологічні тощо. Відповідно завданням цієї галузі наукового знання слід вважати виявлення й обґрунтування смислу права [2, с.9]. Філософія права ставить за мету пошук відповідей на низку питань, які можна об'єднати в певні групи такі як:

- Питання визначення співвідношення права та моралі;
- Питання щодо покори перед законом;
- Питання щодо сутності права як способу буття;
- Питання щодо цінності права в суспільстві.

Даний перелік не є вичерпним, так як глибина філософського осмислення права зазнала впливу часу, змін сприйняття світогляду та правової думки багатьох поколінь та окремих осіб. Воно пройшло складний шлях трансформацій доки досягло нашого часу, тож його внутрішнє наповнення є надзвичайно об'ємним, а стосовно певних питань взагалі безкрайнім.

Для юриста усвідомлення всіх цих понять та процесів становлення, розвитку права є надзвичайно важливим. Так як саме від них залежить правильне та реальне розуміння навколишнього світу, що є надзвичайно важливим для вдалого вирішення питань внутрішньої сфери своєї професійної діяльності. Вивчаючи філософію права, поглиблюєшся не лише в усвідомлення, а й в гармонійне сприйняття середовища, правової системи, подій, що пов'язані з професійною діяльністю, суспільства та людини в ньому. Для подальшої роботи дане розуміння світу стає важливим тому, що не дивлячись на свій статус кожен з нас все одно залишається людиною. Людиною – на яку впливають проблеми, яка страждає від стресів, яка схильна до паніки і так далі. Реальне усвідомлення ходу речей та свого власного місця в цій безкрайній системі людського буття допомагає певним чином захиститися від негативних чинників в роботі.

Підводячи підсумок, хочу сказати, що успішній юрист, не як особа, а як набір професійних якостей, являє собою мету до якої необхідно прагнути.

Досягнути її можливо за допомогою набору спеціальних засобів, методів та способів, які безпосередньо, виражаються в практичних та теоретичних знаннях та навичках особи. Вони в свою чергу з'являються під час формування особистості. Тому так важливо в цей період якомога глибше занурюватись у вивчення наук. На нашу думку, філософія права є надзвичайно важливою для юриста і як наука, і як навчальна дисципліна, і як особлива форма світогляду. Водночас хочемо зазначити, що, твердження про те що, філософія права є найголовнішою наукою в житті юриста – є не зовсім вірним, але твердження про те, що філософія права формує базис для юридичного світосприйняття, для законорозуміння, для розуміння подій навколишнього середовища, для навичок аналізу понять та явищ – так, це дійсно є вагомий чинник у формуванні світогляду юриста.

-
1. Костицький М.В. Філософія права як наука та навчальна дисципліна // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Pfp/2003_1/17%20Kostytsky.pdf.
 2. Марченко О.В. Філософія права: навч. посібник /Марченко О.В. – Дніпропетровськ : Дніпр. держ. ун-т внут. справ, 2015. – 304 с.
 3. Меліхова Ю.А. Формування гуманістичної спрямованості світогляду майбутнього юриста // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/3878/1/Melixova_102_103.pdf.
 4. Романова А.С. Духовно-естетичний аспект професійного буття юриста: інтелектуальне та сенсильне осмислення // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://science.lp.edu.ua/sites/default/files/Papers/romanova_1.pdf.
 5. Шишко В.В. Філософія права в системі юридичних наук // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Pfp/2003_1/44%20Shyshko.pdf.

Голубенко Євген Юрійович

студент групи М-ЮД-623

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук*

Марченко О.В.

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ЗАСОБАМИ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА

На сучасному етапі розбудови суспільства вагомим елементом є професіоналізм молоді, що будує фундамент для добробуту народу. Одним із важливих аспектів професійної підготовки майбутніх юристів є формування їх професійної культури, яка покликана: визначати межі поширення моральних